

මුඛ්‍ය ධර්ම සංකල්ප

<https://puredhamma.net/key-dhamma-concepts-that-have-been-hidden/>

බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් වසර දහසක් ඇතුළත සමහර මූලික ධර්ම සංකල්ප විකෘති විය. බෞද්ධ කෘති වල (ටේරවාද කෘති ඇතුළුව) දැක්වූන සමහර වැදගත් සංකල්ප බුද්ධ ධර්මයට කොතරම් ගැලපේද/අනුකූලදැයි මට නිරන්තරයෙන් වද දුන් ගැටළු රාශියක් විය. නිදසුනක් වශයෙන් අනිච්ච, අනත්ථ,ශූන්‍යතා පිලිබඳ විස්තර අපැහැදිලි අර්ථවත් නැති බව මට පැහැදිලි ලෙසම පෙනුණි. එසේම, සමහර පාලි පද රාශියක්ම සඳහා දී නිබු නොගැලපෙන අර්ථ කථනයන් අතර මා අතරමංවූ බවක් දැනුණි.

නිදසුනක් වශයෙන් සම්මත ටේරවාද පොත් වල පමණක් සංකාර යන්නට අර්ථ තුනක් දී ඇත. සත්‍ය බුද්ධ ධර්මය මා හඳුනාගත්තේ ශ්‍රී ලංකාවේදී බෞද්ධ නිකෂ්ත් වහන්සේලා දෙනමකගේ උතුම් ධර්ම දේශනාවලට සවන් දීමෙනි. එම දේශනාවලට සවන් දීමෙන් සංසාර,සම්මා සහ සංකාර යන සංකල්ප මම සක්සුදක් සේ පැහැදිලි කර ගත්තෙමි.

“සං” යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද? (සංසාර යන්නෙහි අදහස)

<https://puredhamma.net/key-dhamma-concepts-that-have-been-hidden/what-is-san/>

1. ඉතා වැදගත් පදයක් වන “සං” යන්නෙහි නියම අදහස වසර දහස් ගනනක් සැඟවී තිබුණි. සං යනු භූමි තල 31 කින් යුත් “මේ ලෝකයේ ” අපගේ (ජීවත්ව සිටීමේදී) පැවැත්මේදී අප රැස් කළ හොඳ හා නරක සියල්ලය. “The Grand Unified Theory of Dhamma” කියවන්න.

2. අප රැස් කරගන්නා දේට “සං” යයි හැඳින්වීමට හේතුවක් ඇත. පාලි හා සිංහල භාෂා දෙකෙන්ම අංක වලට කියන්නේ සංඛ්‍යා කියාය. සංඛ්‍යා = “සං” + “ඛ්‍යා”, ඉන් අදහස් වන්නේ “ සං = එකතු කිරීම සහ වැඩි කිරීම ”+ “ඛ්‍යා = අඩු කිරීම සහ බෙදීම”. සංඛ්‍යා යන පදය එකතු කිරීම, වැඩි කිරීම සහ අඩු කිරීම, බෙදීමට යොදන පදය වේ. මින් “සං” යන්නෙන් ගොඩ ගැසීම හෙවත් එක් රැස් කිරීම යන අදහසද “ඛ්‍යා” යන්නෙන් ඉවත් කිරීම හෝ ප්‍රහීණ කිරීම යන අදහසද දෙයි. එමනිසා අපගේ සංසාරික ගමනේදී අප කරන්නාවූ දේ පෙන්නාදීමට “සං” භාවිතා කෙරේ. පහත නිදසුන් බලන්න. “ඛ්‍යා” හෝ “කාය” යොදාගන්නේ ඉවත් කිරීම යන අදහස පෙන්නා දීමටය. රාග , ද්වේෂ, මෝහ යන (ක්ලේශ) කෙලෙස් ඉවත් කිරීමන් නිවන සාක්සාත් කළ හැක, එනිසා නිවන “ රාගක්ඛය”, “ද්වේෂක්ඛය” සහ “මෝහක්ඛය” වේ. (“රාගක්ඛයෝ නිබ්බානං , ද්වේෂක්ඛයෝ නිබ්බානං” මෝහක්ඛයෝ නිබ්බානං).

මෙය දැන ගැනීමෙන් සංකාර, සංසාර, සංඤ, සම්මා යන පද වල මූලය අවබෝධ කර ගත හැක. මෙම පද කිහිපයක් විමසා බලමු.

3. කෙසේවෙතත්, සංකාර සහ අභිසංකාර අතර වෙනස පැහැදිලි කරගත යුතුය. භූමි තල 31 කින් යුත් “මේ ලෝකයේ ” අපගේ ජීවිතය පවත්වාගත යාමට අප කරන්නාවූ සෑම දෙයක්ම එනම් ශ්වසනය, ඇවිදීම, ආහාර ගැනීම යන සියල්ලම සංකාර වලට අයත්ය. අරහත් පුද්ගලයකුට පවා පරිනිර්වාණය තෙක් සංකාර වල යෙදීමට සිදුවේ. සමහර සංකාර අලෝඛ, අද්වේෂ සහ අමෝහ මුල්වූ හේතු නිසා ඇතිවේ. “ කුසලමූල පටිච්ච සමුප්පාද” කියවන්න. අනෙක් සංකාර උපදින්නේ අවිද්‍යාව නිසා ඒවාට මුල් වී ඇත්තේ ලෝඛ, ද්වේෂ සහ මෝහ (මූලාව)යයි. “ අකුසලමූල පටිච්ච සමුප්පාද” කියවන්න.

අභිසංකාර පදයේ “අභි” යන්නෙන් “ප්‍රබල” හෝ “ගොරෝසු” යන අදහස දෙයි. සංකාර , අභිසංකාර වන්නේ පටිච්ච සමුප්පාද චක්‍රයට අනුව “චක්‍ර ක්‍රියාවලිය” නිසාය. නිවන - තේරුම් ගැනීමට අපහසුද?” කියවන්න. සංසාර චක්‍රය හෙවත් නැවත නැවත ඉපදීමට අධාරක හේතුව වන්නේ අභිසංකාර ය. දුගති (පහත භූමි තල සතරෙහි) වල උත්පත්තිය ලැබීමට හේතු වන ලෝඛ, ද්වේෂ සහ මෝහ (මූලාව) යෙන් අප රැස්කර ගන්නා අකුසල්, අපුණ්‍යානි සංකාර සේ සැලකේ. සුගති (මනුෂ්‍යලෝකයේ සිට ඉහල භූමි

තල) භූමි තල වල උත්පත්තිය ලැබීමට හේතු වන අලෝබ, අද්වේෂ සහ අමෝහයෙන් යුතුව රැස්කර ගන්නා කුසල්, පුණ්‍යාභි සංකාර සේ සැලකේ. මේ දෙආකාරයම පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලිය දීර්ඝ කරයි. කෙසේවෙතත්, කුසල් රැස් කිරීම අපට අවශ්‍යයයි (i) එය අප අයහපත් දේ කිරීමෙන් වලකාලයි, (ii) හරි දැක්මෙන් හා අභිප්‍රායෙන් කලොත් එය අපගේ මනස පිරිසිදු කිරීමට උපකාරී වේ.

4. තවත් වැදගත් පදයකි “මා”. “මා” යන්නෙන් අදහස් වන්නේ නිදහස් වේවා හෝ යමෙකින් ගැලවේවා යන්නයි. පහත නිදසුන් බලන්න.

- “ මා හෝති ජාති ජාති” අදහස: “නැවත නැවත ඉපදීමෙන් නිදහස් වේවා”
- “ මා මේ බාල සමාගමෝ ” අදහස: “ අධාර්මිකයින් හා ඇසුරට පත් නොවේවා”

5. එවැනි පාලි පද වල නියම අදහස දැනගැනීම ධර්මයේ එන බොහෝ වැදගත් පාලි පද හා පාඨ පැහැදිලිව අවබෝධ කර ගැනීමට උපකාරී වේ.

සංකාර = සං + කාර = භූමි තල 31 කින් යුත් “මේ ලෝකයේ ” අපගේ පැවැත්මේදී (පීචත්ච සිටීමේදී) අප කළ හොඳ හා නරක ක්‍රියා සියල්ල. සියලු ක්‍රියා නතර වන්නේ පිරිනිවීමෙන් පසුවය (අරහත් ඵලයට පත් පුද්ගලයෙකුගේ මරණය පරිනිබ්බාන හෙවත් පිරිනිවීම සේ හැඳින්වේ.

අභිසංකාර = අභි + සංකාර = දීර්ඝ පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලියට හේතු වන නැවත නැවත කරන්නාවූ ප්‍රබල ක්‍රියා අභිසංකාර ය. මෙයට පුණ්‍යය ක්‍රියාද අඩංගුය.

සංසාර = සං + සාර (සාරවත් හෝ ඵලදායී) = “ සං” සාරවත් හෝ ඵලදායී යයි ඇති ප්‍රත්‍යක්ෂය හෝ සංජානනය.

සම්මා = සං + මා (අත්හැර දැමීම, ඉවත්වීම හෝ නිදහස් වීම යන අදහස) = සං අත්හැර දැමීම. සම්මා දිට්ඨි යනු සංසාරයට බැඳ තබන්නාවූ වැරදි දෘෂ්ටි (දුර්ගුණය) අත්හැර දැමීම.

සංඥා = සං + ඥා (ඥා යනු දැනුවත්බව) = සං ගැන දැන සිටීම හෝ අවබෝධය. එය ඇත්තෙන්ම සිදුවන්නේ නිවන සාක්සාත් කළ පසුය. එතෙක් සංඥා විකෘතිව හෝ පටලයකින් ආවරණය වී ඇත්තා සේය. අප යම් වස්තුවක් රෝස මලක් යයි සිතමු, හඳුනාගන්නා විට සාමාන්‍යය සම්ප්‍රදායානුකූල ක්‍රමයට මලක් සේ හඳුනාගනී. අරහත් බව ට පත්වන තෙක් යමක යථා තත්ත්වය නොදකී. එහෙයින් නිවන සාක්සාත් කරනා තෙක් අප ලබන්නේ විකෘති (විපරීත) සංඥාය.

සංදිට්ඨිකෝ = සං + දිට්ඨි (දිට්ඨි යනු දැක්ම) = “සං” දැකීමට ඇති හැකියාව. යමෙක් සංදිට්ඨිකෝ වන්නේ සෝවාන් ඵලයට පත්වූ පසුය. බොහෝ පොත් වල සඳහන් වන්නේ නොගැලපෙන අදහස් වන ස්ව-ප්‍රත්‍යක්ෂ, ක්ෂණිකව පැහැදිලි, මෙහි දැන් දක්නට හැකි, යනාදි වශයෙනි.

සංගායනා = සං + ගායනා (ගායනා යනු ගයනවා යන්නයි) = ධර්මය මතු පරපුරට ප්‍රදානය කිරීමට ගායනා කර (කට පාඩමින් ගායනා කර) සං (ඒවා ඉවත් කළ හැකි අන්දම) කාණ්ඩ ගත කර සංවිධානය කිරීම. බුද්ධ පරිනිර්වානයෙන් තෙමසකට පසු පළමු සංගායනාව පැවත්වූයේ බුද්ධ දේශනා සියල්ල ක්‍රමවත්ව සකස් කිරීමටය.

සංවර = සං + වර (යනු හැසිරීම) = යහපත් හැසිරීමෙන් “සං ” අත්හැරීම. “සංවරන්තේන ශීලං” යනු ශීලය යනු යහපත් හැසිරීමයි. විශේෂ දිනකදී පමණක් නොව ශීලය දිනපතාම දිනකට පැය 24 ක්ම පවත්වා ගත යුතුය. “යං සමාදානං තං වතං” විශේෂ දිනකදී පමණක් පන් සිල් හෝ අටසිල් සමාදාන් වන්නේ නම් එය වතාවත් (වත) හෝ සිරිත් විරිත් ගනයට වැටේ. එවන් වතාවත් ආරම්භකයන් වශයෙන් සුදුසු වුවත් යමෙක් ධර්ම අවබෝධයත් සමග අතහැර දැමිය යුතුය.

සංවේග = සං + වේග (යනු වේගය) = ප්‍රබල, “සං” නිසා ඇතිවන ප්‍රබල ආවේග

සංයෝග = සං + යෝග (යනු බැඳීම) = “සං” නිසා ඇතිවන බැඳීම

සංසිද්ධිම = සං + සිද්ධිම (යනු සිද්ධියාම හෙවත් වාඡප වීම, ඉවත්කිරීම) = සං ඉවත් කිරීම, නිදසුනක් වශයෙන් සබ්බාසව සූත්‍රයේ සඳහන් පියවර 7 මගින් සං ඉවත් කිරීම. මෙය නිරාමිස සුඛ හෙවත් නිවන් සුව ලබා දෙයි.

සංසුන් = සං + සුන් (යනු විනාශ කරනවා, පොදු වහරේ යෙදෙන “සුන්සුන්” වැනි පද වෙත යොමු කිරීමට කැමැත්තෙමි) = යමෙකුගේ සං විනාශ කරදුරුමු විට මනස ශාන්ත ප්‍රසන්න හෙවත් සන්සුන් වේ.

සංවේතනා = සං + වේතනා = දූෂිත අභිප්‍රායන්

සංචස්ස = සං + චස්ස = දූෂිත ඉන්ද්‍රිය හැඟීම් ස්පර්ශය

6. “සං” හි වැදගත්කම පැහැදිලි කර ගැනීමට වඩාත් සුදුසු නිදසුනක් වන්නේ අස්සපී තෙරුන් වහන්සේ උපතිස්ස ධීනට (බුදුන් වහන්සේගේ අග්‍ර ශ්‍රාවක සාර්පුත්ත තෙරුන් වහන්සේගේ ගිහිකල නම) දේශනා කළ:

“යේ ධම්මා හේතු පහවා නේ සං හේතුං තථාගතෝ ආහ නේ සං චයෝ නිරෝධෝ ඒවං වාදී මහා සමනෝ”

තෙ = තුන, හේතු = හේතුව, නිරෝධා = නිර් + උදා = උදාව නවතන. මේ අනුව සිංහල පරිවර්තනය ඉතාමත් පැහැදිලිය:

මේ ලෝකයේ සියලු ධර්මනා උපදින්නේ තෙවැදෑරුම් “සං” වන රාග, ද්වේෂ, මෝහ මූලකොට ඇතිවන හේතු නිසාය. සියලු ධර්මනා බිහිවීම නවතාගැනීම පිණිස එම “සං” ඉවත් කරන ආකාරය තථාගතයන් වහන්සේ පෙන්වා දුන් සේක.

7. “සං”යන්නෙහි අදහස දැන සිටීමෙන් පමනක්ම සමහර පාලි පාඨ වල අදහස එකහෙලාම තේරුම් ගත හැකි අවස්ථා බොහෝය. මෙම පාලි පද සිංහල භාෂාවෙන් පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැක. මාගධී භාෂාවට ඉතා ලඟින්ම සමාන වන්නේ සංස්කෘතයයි විශ්වාස කලත් එය එසේ නොවේ,බුදුන් වහන්සේ භාවිතා කල මාගධී භාෂාවට වඩාත් සමීප වන්නේ සිංහලය. (මාගධී = මාග + අධී = අරිය මග). ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කළේ පාලි භාෂාවෙන් සිංහල අක්ෂර භාවිතයෙන්ය. ධර්ම ප්‍රචාරය සඳහා බුද්ධ දේශනා කෙටියෙන් ලියා තැබිය හැකි මාධ්‍යයකි මාගධී භාෂාවේ

විචල්‍යයක් වන පාලි භාෂාව. එක් පාලි පදයක බොහෝ තොරතුරු අඩංගු වේ, එහෙයින් වැදගත් පාලි පද වල අර්ථ නිරූපනයට සහ ඒවා පෙන්වා දීමට අටුවා රචනා කොට ඇත.

මෙයට ඉතා විශිෂ්ට නිදසුනක් “අනිච්චා” පාලි පදය. සංස්කෘත භාෂාවෙන් එය “අනිත්‍යය” සේ ගැනේ. සාමාන්‍යයෙන් “ අස්ථිරබව” සේ ඉංග්‍රීසියට පරිවර්තනය කර ඇත්තේද මෙම පදයයි. එහෙත් “අනිච්චා” යන්නෙහි නියම අදහස සිංහලෙන් ඉතා පැහැදිලිය: “ඉච්චා” යන පාලි පදය සිංහලෙන්ද එම අදහසම එනම් “ මම ආශා කරන්නේ මෙයටයි” යන අදහස දෙයි (සිංහලෙන් “ඉච්චා” යන පදය යෙදෙන පද කිහිපයක්:ඉච්චාබස්, ඉච්චාහංගන්වය, ඉච්චාව ආදිය) . එහෙයින් “අනිච්චා” යනු “මම ආශා කරන ආකාරයටම පවත්වා ගත නොහැකි” යන්නයි.

සංකාර, කම්ම, කම්මබීජ, කම්ම විපාක

<https://puredhamma.net/key-dhamma-concepts-that-have-been-hidden/sankhara-kamma-kamma-vipaka/>

මේ වචන ගැන සංකුලතාවයක් පවතී. මේ සියල්ලන්ගෙන්ම ප්‍රකාශ වන්නේ බුද්ධ ධර්මයේ වැදගත් සංකල්පය. පුනරුත්පත්තිය සහ පටිච්ච සමුප්පාද වැනි මූලික සංකල්ප අවබෝධ කරගැනීමට මෙම පද ඉවහල් වන බැවින් ඒවා ගැන නිරවුල් අවබෝධයක් අවශ්‍යය. “සං” යනු කුමක්ද ? සහ සංසාර යන්නෙහි අදහස, කියවන්න.

සංකාර (අප එක් රැස් කරන දේ)

1.“පුණ්‍යානි සංකාර, අපුණ්‍යානි සංකාර, අනෙත්ථානි සංකාර අයන් චුච්චති අවිජ්ජා පච්චා සංකාර”: මෙය අකුසල මූල පටිච්ච සමුප්පාදයෙහි අවිජ්ජා පච්චයා සංකාර යන කෙටි ප්‍රකාශය පැහැදිලිව විස්තර කර ඇති ආකාරය.

එහෙයින් අවිජ්ජා (මෝහය) මුල් කරගෙන කරන්නාවූ සංකාර නොහොත් අභිසංකාර (අභි යනු ප්‍රබල යන්නයි) පමණක් පුනර්භව ක්‍රියාවලිය සඳහා පෙරමුණ ගනී.

පුණ්‍ය + අභි සංකාර, පුණ්‍යාභි සංකාර මෙන්ම අපුණ්‍යාභි සංකාර, අනෙන්නාභි සංකාර ද අභිසංකාර වේ. පුණ්‍ය යනු සදාචාරාත්මකය, අපුණ්‍ය යනු අනාචාර සහ අනෙන්නා යනු උසස් ධර්මානුගත යන්නයි. එහෙයින් ඕනෑම වර්ගයක අභිසංකාර සිදුකරන්නේ “මේ ලෝකයේ ” නියම ලක්ෂණ වන අනිච්ච,දුක්ඛ,අනන්ත ගැන නොදැනීම හෙවත් අවිද්‍යාව නිසයි. කෙසේවෙතත්, නිවන සාක්ෂාත් කරගන්නා තෙක්, ප්‍රධාන වශයෙන් දුගතික උත්පත්තිය ඇතිවීමෙන් වැලකීමට අප පුණ්‍යාභි සංකාර රැස් කළ යුතුවේ.

2. ඉහත සඳහන් කල පරිදි “සං” යනු සංවේනනාවෙන් කරන දේ මගින් යමෙකු රැස් කරගන්නා දේ. “සං” රැස්කරගැනීමට හේතුවන ක්‍රියා සංකාර වේ. කෙසේවෙතත්, පුනර්භවයට පෙරමුණ ගන්නේ අභිසංකාර හෝ අවිද්‍යාව ඔස්සේ උපදින්නාවූ සංකාරය.

සංකාර සහ අභිසංකාර අතර පැහැදිලි වෙනසක් ඇත: මේ ලෝකයේ ජීවත්වීම පිණිස කරන්නාවූ ක්‍රියා සංකාර වේ. ඒවා ලෝබයෙන්/තන්හාවෙන්, ද්වේෂයෙන් සහ මෝහයෙන් යුතුව කළ විට අභිසංකාර වේ. මෙම ක්‍රියාවන්ගෙන් ලබන්නාවූ ඉන්ද්‍රියන් පිනවීමේ සුඛය (චිත්‍ර, ශබ්ද, රස ආදිය) පිළිබඳ තවදුරටත් සිතිවිලි ගොඩනගා ගැනීමෙන් ඇතිකර ගන්නාවූ “චක්‍ර ක්‍රියාවලියෙන් ” සංකාර, අභිසංකාර බවට පත්වේ. **නිවන - තේරුම් ගැනීමට අපහසුද?**” හි අංක 9 කියවන්න.

අරහත් පුද්ගලයා පවා ජීවිතය ගෙන යන්න සංකාර සිදු කරයි, ශ්වසනය පවා කාය සංකාරයකි. නමුත් අරහත්හු “චක්‍ර ක්‍රියාවලිය” හෝ ඇසෙන දකින දේට ඇලීමේ ස්වභාවය අත්හල අය වේ. සංකාර, අභිසංකාර බවට පත්වන පටිච්ච සමුප්පාද චක්‍රයෙහි “චක්‍ර ක්‍රියාවලිය” විස්තර කර ඇත.

3. ඉහත සඳහන් කළ පරිදි අභිසංකාර තෙආකාරය:මේ ජීවිතයේදීම අයහපත් ප්‍රච්චල ලබා දෙන්නාවූද අයහපත් පුනර්භවයකට හේතු වන්නාවූද ක්‍රියා ඇත. මේවා “ අපුන්නාභි සංකාර” නොහොත් පාප ක්‍රියාය.

මේ ජීවිතයේදීම යහපත් ප්‍රච්චල ලබා දෙන්නාවූද යහපත් පුනර්භවයකට හේතු වන්නාවූද ක්‍රියා වලට “පුන්නාභි සංකාර” නොහොත් පුණ්‍ය ක්‍රියා යයි කියනු ලැබේ. මේවා,බොහෝ කල්ප ගනන් සිරවී සිටින දුගති වල, ඉපදීම වලක්වා සුගතිවල උත්පත්තිය ලැබීමට හේතු වේ. එහෙයින් පුන්නාභි සංකාර එක් රැස් කිරීම වැදගත්ය (මේ ගැන වැඩිවිස්තර පසුවට).

යමෙක් “ලෞකික ධ්‍යාණ” වැඩීමෙන් හෙවත් ලෞකික භාවණා අවධි වර්ධනය කිරීමෙන් , නිදසුනක් වශයෙන් ආනාපාන භාවණාව වැඩීමෙන් උසස් බුහුම ලෝක සතරෙහි උත්පත්තිය ලබයි. සසර දීර්ඝ කරන්නාවූ මේවා “අනෙන්නාහි සංකාර” ය. එසේනම්, අභිසංකාර යනු පුනරුත්පත්ති චක්‍රය වන සසර, දීර්ඝ කරන්නාවූ ඕනෑම ක්‍රියාවක් සේ සිතියේ තබා ගත හැක. එවැනි “ක්‍රියා” මගින් නිපදවන්නාවූ පසු කලකදී එල දෙන්නාවූ “ ගුප්ත ශක්තිය”ක් ඇත.

4. එවැනි “ක්‍රියා” මනසින්, වචනයෙන් හෝ කයෙන් සිදු කලවිට පිළිවෙලින්, මනෝ සංකාර, චරී සංකාර සහ කාය සංකාර බවට පත්වේ.

5. පුණ්‍ය ක්‍රියා සසර දිගු කරන නිසා පින් කිරීමෙන් වැලකී සිටිය යුතුද? නැත. පින් කිරීමට කිසිවෙකු වත් කම්මැලි නොවිය යුතු යයි බුදුන් වහන්සේ අවධාරණය කළ සේක. සසර දීර්ඝ නොවන ආකාරයෙන් පින්කම් කළ හැකි ක්‍රම ඇත. වසර දහස් ගනනක් නිරාවරණය නොවූ බුදුන් වහන්සේ දේශනා කළ පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මයෙහි ඉතා වැදගත් අංගයක් වන “කුසල මූල පටිච්ච සමුප්පාද” යෙහි ඒවා විස්තර කර ඇත. පුණ්‍ය ක්‍රියා කර ඉන් විවිධ එල ප්‍රාර්ථනා කිරීමෙන් වැලකිය යුතුය. ඒ එවන් ප්‍රාර්ථනා ලෝබය පදනම්ව කරනා හෙයිනි. එය අභිධර්මයේ සඳහන් වන්නේ යමෙක් උසස්ම පුණ්‍ය සිත (සෝබන) වන “ඥාන සම්පයුත්ත, සෝමනස්ස සහගත අසංකාරික චිත්ත” උපදවා ගතයුතු බවයි. යමෙක් යහපත් ක්‍රියාවක් කර ඉන් හොඳ ප්‍රතිඵල ප්‍රාර්ථනා කලත් නොකලත් ඊට අනුරූප යහපත් විපාක ලැබේ. ද්‍රව්‍යමය දේ හෝ ධ්‍යානාත්මක සුවය ප්‍රාර්ථනා කිරීමෙන් පුණ්‍යක්‍රියාවක් බල හීන “ඥාන විප්පයුත්ත” (ප්‍රඥාවෙන් තොර) යහපත් චිත්ත හෝ සමහර විට “අපුන්නාහි සංකාර” බවට පත්කෙරේ. මෙය පහත සාකච්ඡා කෙරේ.

කම්ම (සසර දිගු කරන්නාවූ ක්‍රියා)

සංකාර, “වක්‍ර ක්‍රියාවලිය” හරහා අභිසංකාර බවට පත්කෙරෙන විට කම්ම ශක්තිය ජනනය කෙරේ. නිදසුනක් වශයෙන් යමෙක් යම් වස්තුවක් දකිනම් එය කම්ම විපාක හේතු කොට ඇතිවන සංකාර පමනකි. කෙසේවෙතත්, ඉන්පසු එම වස්තුවෙහි අනර්ථ බව සිතමින් එය තමා සතු කර ගන්නා අයුරු සිතන්නේ නම් එය අභිසංකාර බවට පත්

වේ. මෙතැනදී තමා සතු කරගැනීමට අපේක්ෂා කරන එම වස්තුව පිළිබඳ වේතනා හෙවත් අභිප්‍රායක් ඇති වේ. බුදුන් වහන්සේ “ වේතනා නං භික්කවෙ කම්මං වදාමි ” එනම් “ වේතනාව (අභිප්‍රාය) කර්මය යයි මම පවසමි” යයි දේශනා කළේ එහෙයිනි. මනසින්, කථාවෙන් (වාචිකව) හෝ කයෙන් කරන්නාවූ දෙයක් වුවද, කර්මය යනු ක්‍රියාවක් යයි සිතියේ තබා ගැනීම වැදගත් වන්නේ මේ සෑම දෙයකම මූල මනස වන හෙයිනි. යමක් කළ යුතුයයි මනසේ සිතිවිල්ලක් හට නොගෙන එය පැවසීමට හෝ කිරීමට නොහැක.(විස්තර සඳහා අභිධම්ම කොටස කියවන්න).

කම්ම බීජ නැතහොත් කම්ම හව

කරනලද කර්මයක (අභිසංකාර) විභවය කම්ම බීජයක තැන්පත් වේ; කම්ම බීජය භෞතික වස්තුවක් නොව එය මතු අනාගතයේදී විපාක දෙන “ශක්තිය” හෙවත් “ විභවය ”කි. එය “කම්ම හව ” වශයෙන්ද හැඳින්වේ.

කම්ම බීජයක් සාමාන්‍ය බීජයකට සම කළ හැක. නිදසුනක් වශයෙන් අඹ ඇටයක් වැනිය. හොඳින් වැඩුණ එල දරන අඹ ගසක් හට ගැනීමේ විභවය අඹ ඇටයෙහි ඇත. එහෙත් අඹ ඇටය පස්වල නොගැවී තෙතමනය රහිත වියලි ස්ථානයක තැබුවිට රෝපනය වන්නේ නැත, පසට යට කර ජලය සහ පෝෂණ ද්‍රව්‍යය ලබා දුන් විට අඹ ඇටය පැලවී තවත් බොහෝ බීජ නිශ්පාදනය කළ හැකි එලදරන අඹ ගසක් සේ වැඩේ.

එසේම කම්ම බීජයක රෝපනය වීමේ විභවය ඇත. එය සුදුසු වාතාවරණය එලඹී ඇත්නම් එලදරා විපාක දෙයි. මුල්ම ක්‍රියාව මෙන් බෙහෙවින් වැඩි ප්‍රබලතාවයකින් විපාක ලබා දෙයි. මෙය පාප කර්ම මෙන්ම පුණ්‍යය කර්මවලටද එකසේ බලපායි. “ **කම්ම (කර්ම) යනු කුමක්ද? සෑම දෙයක්ම තීරනය වන්නේ කර්මයෙන්ද?**” කියවන්න.

යමෙකුගේ අයහපත් කම්ම බීජ බොහොමයකින් මිදීමට හැකිය. අප අයහපත් කම්ම බීජ අත්කරගත්තේ නම් ඉන් අදහස් වන්නේ අප අන් අයෙකුට නය ගැනිවී ඇති බවයි. පවත්නා නයක් ගෙවා දැමීමෙන් නයෙන් නිදහස් වන්නා සේ යමෙකුට සංසාරයේ පවත්නා නය ආපසු ගෙවා දැමිය හැක. ඒ පින්කම් කර “පන්තිදාන” හෙවත් පින්

සංප්‍රේෂණය කිරීමෙන් හා අරිය මෙන්නා භාවනා ව මගිනි. පින් දීම (පන්තිදාන) - එය කෙසේ සිදුවේද? සහ “අරිය මෙන්නා භාවනා” මෙහි භාවනාව කියවන්න.

මේ ලෝකයේ කිසිවක් සදාකාලික නොවේ (එසේ වුවත් “අනිච්චා” යනු එම අස්ථිර බව පමනක් නොවේ ඊට වඩා ගැඹුරු අදහසකි); කම්ම බීජ වල ඇති කර්ම ශක්තියෙහි බලය කාලයාගේ ඇවෑමෙන් ක්ෂයවී යයි. ශක්තිය “රඳාපැවතීම” එම කර්මයේ බලය මත රැඳේ.

නිදසුනක් වශයෙන් “ආනන්තරිය අකුසල කර්මය” (අරහත් පුද්ගලයන් හෝ තම දෙමව්පියන් ඝාතනය කිරීම) කට අනුරූපීව හටගන්නා කම්ම බීජ ඒවායේ බලය හීනවීමට පෙර ප්‍රමාදයකින් තොරව ඊලඟ භවයේදීම විපාක දේ.

කම්ම විපාක (කම්ම බීජ හෝ කම්ම හව වල ප්‍රතිඵල)

කම්ම සහ කම්ම විපාක අතර වෙනස අවබෝධ කර ගැනීම වැදගත්ය. කම්ම යනු ක්‍රියාවය, කම්ම විපාක එම ක්‍රියාවේ ප්‍රතිඵලයයි. යමෙක් අර්බුධ අවස්ථාවකට මුහුණ දුන් විට “ මේ මගේ කරුමේ (කර්මය) ”යයි පැවසීමෙන් අදහස් කරන්නේ මෙවන් දෙයක් සිදු වන්නේ “මා පෙර කල දේ වලට ලැබෙන විපාක ” නිසා යන්නයි. ඒ කම්ම විපාකය වේ.

යමෙක් යහපත් හෝ අයහපත් දෙයක් කළවිට එම කර්ම ශක්තිය කම්ම බීජ වශයෙන් තැන්පත් වේ, එය කම්ම හව සේද හැඳින්වේ. මතු දිනක සුදුසු තත්ත්වයන් ඵලඹවිට එම කර්ම ශක්තිය, කම්ම විපාක වශයෙන් විපාක දෙයි. කම්ම විපාක (කර්ම විපාක) දෙ ආකාරයකින් මගහැරිය හැක:

බීජයක් සුදුසු පරිසර තත්ත්වයන් (පස, ජලය, ආලෝකය) ඵලඹෙන තෙක් රෝපනය නොවන්නා සේම සුදුසු අවස්ථාව ඵලඹෙන තෙක් කර්ම, විපාක නොදේ. එහෙයින් සතිමත්ච කටයුතු කිරීමෙන් (නරක අවස්ථාවන්ට මුහුණ නොදී මගහැර සිටීමෙන්) කර්ම විපාක මග හැර ගත හැක. “අනන්තර සමනන්තර පච්චයා” කියවන්න.

ඉතාම වැදගත් කරුනක් වන්නේ මෙන්නා භාවනාව මගින් බොහෝ කම්ම බීජ ඉවත් කර ගත හැකි වීමයි. අප නරක කම්ම බීජයක් අත් කරගන්නේ අන් අයෙකුට ණය ගැති

වන්නාවූ අපගේ නරක ක්‍රියාවක් නිසාය; එම ණය ගෙවා දැමීමෙන් ඒ කම්ම බීජ ඉවත් කර ගත හැක. එය කළ හැකි වඩාත් සුදුසුම ක්‍රමය වන්නේ ක්ෂමාව අයැද සියලු සත්ත්වයින්ට (ගිනිය නොහැකි තරම් සත්ත්වයින්ට අප නය ගැනිවී ඇති හෙයින්) තමන් කළ පුණ්‍යයක් ක්‍රියාවන්ගෙන් රැස් කළ, පින් දීමෙනි (පත්ති දාන හෙවත් පින් සම්ප්‍රේෂණය කිරීමෙන්) **“කම්ම ණය සහ භාවණාව”** කියවන්න.

කම්ම විපාක (බීජ රෝපනය වීමෙන්) දෙආකාරයකින් විපාක දෙයි:

එය ජීවිත කාලය (මෙම ජීවිතයේදී හෝ මතු ජීවිත කාලයක) තුළදී විපාක දෙයි. එය **“පවුන්නි (ප්‍රවෘත්ති) කම්ම හව ”** සේ නම් කර ඇත. සමහර ප්‍රබල **කම්ම විපාක** (පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලියේ දී) නව උත්පත්තියකට හේතු වෙයි. එය **“උප්පන්නි කම්ම හව ”** සේ හැඳින්වේ. මෙම දෙකෙන් එකකදීවත්, **කම්ම විපාක** නියතිවාදීව සිදු නොවේ. දෙආකාරයම බෙල හින කිරීමට හෝ අකර්මන්‍යය කිරීමට හැකිය. විවිධ ආකාරයෙන් මෙය සිදුකළ හැක. අරහත් ඵල ලාභියෙකුට පුනර්භවයක් නොමැති නිසා පිරිනිවන් පෑමට පෙර සියලු කර්මයන්ට විපාක දිය නොහැකි වන හෙයින් පුනර්භවයකට හේතු වන්නාවූ කර්ම අහෝසි වේ. එසේ වන්නේ, අරහත් පුද්ගලයා **“අවිද්‍යාවෙන්”** මිදී ඇති හෙයින් **“අකුසල මූල පටිච්ච සමුප්පාද වක්‍රය”** අක්‍රියව ඇතිහෙයින්ද **“හව පච්චයා ජානි”** පියවරට නව උත්පත්තියක් ඇතිකළ නොහැකි නිසාය.

කෙසේවෙතත්, අරහත් පුද්ගලයින්ට පවා පවත්නා ජීවිතයේදී උපතේදී රැගෙන ආ කම්ම බීජ හේතුවෙන් සමහර කම්ම විපාකවලට මුහුණ දීමට සිදුවේ. ජීවිතයේ අවසන් වසර කිහිපයේදී බුදුන්වහන්සේට පවා ශාරීරික වේදනාවන්ට මුහුණ දීමට සිදුවිය. අරහත් ස්වාමීන්වහන්සේලා මෙන් පුණ්‍ය සම්ප්‍රේෂණය (පත්තිදාන) කලත්, අන් සත්ත්වයින්ට එම පින් ලබා ගැනීමට නොහැකි තත්ත්වයක් වේ නම්, එම නය ගෙවා දැමිය නොහැක. **“පින් දීම (පත්තිදාන) - එය කෙසේ සිදුවේද?”** කියවන්න. එහෙයින් බුදුන් වහන්සේට පවා නොගෙවූ ණය ඉතිරිව තිබුණි.

මේ දීර්ඝ සංසාරයේ අපි සැවොම නොගිණිය හැකි තරම් කර්ම රැස්කර ඇත. එමනිසා බොහෝ කම්ම බීජ ඵල දැරීම පිණිස සුදුසු කල් ඵලඝෙන තෙක් බලා සිටී. මෙය මැනවින් අවබෝධ කළ යුතු වැදගත් කරුණකි. බොහෝ කලක් සුප්තව අක්‍රිය පවත්නා බීජයක් නිසි පාරිසරික සාධක සපිරි (ජලය හා පස) අවස්ථාව ඵලඝී රෝපනය වන්නා සේ, **කම්ම විපාක** ඵල දරන්නේද නිසි කල ඵලඝීමෙන් පසුවය.

එහෙයින් සතිමත් බවින් (යෝනියෝ මහසිකාරයෙන්) ක්‍රියා කිරීමෙන් බොහෝ කම්ම විපාක යටපත් කිරීමට සහ මගහැරීමට (ක්‍රියාත්මක වීම නවතා දැමීමට) පුළුවන. සන්සුන් නිසල මනසක් උපකාර වන්නේ මෙවන් අවස්ථාවකය. කැලඹුණ මනසකට විචාරශීලී, බුද්ධිමත් තීරණ ගැනීමේ හැකියාවක් නැත. “සිත සන්සුන් කිරීමේ මග” කියවන්න. එහි සඳහන් ආකාරයට මනස ආවරණය කරන්නාවූ බාධක පහ (පංච නීවරණ) ගැන ක්‍රියාත්මක වීම වැදගත්වේ.

අභිසංකාර රැස් නොකර කුසල් කරන්නේ කෙසේද?

ජන්මයෙන්ම බෞද්ධවූ අය ඇතුළුව බොහෝ දෙනෙක් මෙය වරදවා තේරුම් ගෙන ඇත. ඔවුන් අදහස් කරන්නේ පින් කම් කිරීමෙන් පමණක් නිවන් අවබෝධ කළ හැකි බවයි. විමර්ශණයට භාජනය කළ යුතු ඉතා වැදගත් කරුණු කිහිපයක් පහත දක්වමි.

1. ජීවිතයේ කරදරකාරී අවස්ථාවන්ට තුඩු දෙන හෝ අයහපත් පුනර්භවයකට හේතු වන්නාවූ (දුගතියක උපත ලබන්නාවූ) අපුන්නාහි සංකාර (පාපකර්ම) අවශ්‍යයෙන්ම මගහැරිය යුතුය. ඒවා “අකුසල” සේ නිර්වචනය කෙරේ. ඉතාමත් නරක ක්‍රියා “පාප” හෙවත් “පව්” සේ සැලකේ. යහපත් ජීවිතයක් සඳහා අවශ්‍යය වන්නේ පව් කිරීමෙන් වැලකී සිටීමයි. “යහපත් දිවි පෙවෙත” කියවන්න.

2. යමෙකුගේ චේතනා පරිශුද්ධ නොවන විට පුන්නාහි සංකාර (පුණ්‍යය කර්ම) වුවත් අපුන්නාහි සංකාර හා එක්ව පැවතිය හැක. යමෙක් පුණ්‍යය කර්මයක යෙදී ඉන් විපාක වශයෙන් යමක් ප්‍රාර්ථනා කළහොත් එම ප්‍රාර්ථනාවට මුල් වන්නේ ලෝඛ සිතකි. ඕනෑම පුණ්‍යය කර්මයක්, ප්‍රාර්ථනා කළත් නැතත් යහපත් ප්‍රතිඵල ලබා දෙයි. ඒවා ඇත්තවශයෙන්ම ජීවිතයේදී යහපත් අවස්ථාවන් සහ යහපත් පුනර්භවයක් ලබා දීමට පෙරමුණ ගනී. එහෙයින් පුන්නාහි සංකාර ලෝඛ චේතනාවෙන් තොරව කළහොත් නිවන් අවබෝධ කර ගැනීමට උපකාර වේ. සෝවාන් පුද්ගලයා නිරායාසයෙන්ම පුණ්‍යය කර්මයන්හි යෙදෙන්නේ එම අවබෝධයෙන් යුතුවය. මෙය තවදුරටත් කුසල මූල පටිච්ච සමුප්පාද යටතේ සාකච්ඡා කරමු. යම් පුණ්‍යය කර්මයක යෙදී යමක් ප්‍රාර්ථනා කිරීම වෙනුවට ඉන් ලබන්නාවූ කුසල් සියලු සත්ත්වයින්ට සම්ප්‍රේෂණය කිරීම ආර්ය (ආර්ය)

ක්‍රමයවේ. පුණ්‍යය කර්මයක යෙදී යමක් ප්‍රාර්ථනා කිරීමෙන් පෙරමුණ ගන්නා ලෝභ සිත නිසා අපුන්නාහි සංකාර රැස් විය හැකිනිසා මෙහිදී ප්‍රවේසම් වියයුතුය. මෙම සංකීර්ණ සංසිද්ධිය වඩාත් පැහැදිලිව නිදසුනක් මගින් විමසා බලමු. යමෙක් කුස ගින්නෙන් පෙළෙන්නෙකුට ආහාර වේලක් දුන්නායයි සිතමු. එම ක්‍රියාවට ස්වභාවයෙන්ම යහපත් විපාක ලැබේ. කෙසේවෙතත් ඔහු “ මෙම පුණ්‍ය ක්‍රියාව නිසා මට මතු අනාගතයේදී ප්‍රතිත රසවත් ආහාර ලැබේ වායි” ප්‍රාර්ථනා කළහොත්; එය ලෝබ සිතිවිල්ලකි, ලෝබ චේතනාවකි (අභිප්‍රායකි). එහෙයින් මෙම සිතිවිල්ල නිසා පුණ්‍යක්‍රියාව අහෝසි නොවුවත් එය ජීවිතයේ අයහපත් අවස්ථාවන්ට හේතු වන්නාවූ කර්ම විපාක ලබාදෙයි. මෙම අනපේක්ෂිත අන්තරාය මගහරවා ගැනීමට පුණ්‍යක්‍රියා කළ යුත්තේ ලෝබ, ද්වේෂ සහ මෝහයෙන් තොර පිරිසිදු චේතනාවෙන්ය. යමෙක් කුස ගින්නෙන් පෙළෙන්නෙකුට ආහාර වේලක් දිය යුත්තේ කුස ගිනි නිවීමේ කරුණා දැනුවත්ව විය යුතුය. එපමනකි, එවිට පින් කමෙන් ලද හැකි ප්‍රයෝජන කිසිවක් අඩුවන්නේ නැත.

පෙර කල හරක කර්ම බීජයන්ගේ විභවයන් ක්ෂය කිරීමට තවත් මානසික කාර්යයක් වන පන්තිදාන හෙවත් පින් සම්ප්‍රේෂණය කිරීමෙන් එවන් ක්‍රියාවක උපරිම යහපත් ඵල විපාක ලබා ගත හැක. එය බොහෝවිට පුණ්‍යය අනුමෝදනා සේ වරදවා හැඳින්වේ. **“යහපත් ක්‍රියා දහය හෙවත් දස කුසල් ” සහ “ දස පුණ්‍යය ක්‍රියා”** කියවන්න. මෙම යහපත් ක්‍රියාවෙන් ලබන්නාවූ පින් අන් සියලු සත්‍වයින්ට ලැබේවායි ප්‍රාර්ථනා කළ හැක. මේ සසර සැරි සරද්දී අප සියලු සත්‍වයින්ට ණයගැති වී ඇති හෙයින් ඒවා ගෙවා දැමීම කළ යුතුව ඇත. **“කම්ම ණය සහ භාවණාව”** කියවන්න. එහෙයින් පින් සම්ප්‍රේෂණය කිරීම ඇත්තෙන්ම පෙර රැස්කලාවූ **සංකාර** යන්හි බලය නිදහස් කිරීමක් හෙවත් **“විසංකාර”** වේ. එහෙයින් පින් සම්ප්‍රේෂණය කිරීම පෙර කළ හරක කර්ම විපාකවල බලපෑම ලිහිල් කරගතහැකි එක් මාර්ගයෙකි. යමෙක් **සෑමවිටම යහපත් පුණ්‍යය කර්ම කළ යුතුයයි බුදුන්වහන්සේ වදාළ සේක.** විශේෂයෙන් දන් දීම ට බෙහෙවින් උනන්දු කළහ. මෙසේ රැස් කරගන්නා පින් සම්ප්‍රේෂණය කිරීමෙන් විසංකාර කළ හැක. පින් සම්ප්‍රේෂණය කිරීමෙන් යමෙකුගේ පින් ප්‍රමානයෙහි හෝ එම කර්ම විපාකවල අඩුවක් සිදු නොවේ. ඒවා මුල් ක්‍රියාවේදීම තමා සතු කරගත අවසන්ය. මෙහිදී වැදගත් කරුණ වන්නේ කළ පින්කම් සඳහා ලාභ ප්‍රයෝජන ප්‍රාර්ථනා නොකලයුතු බවයි, එසේ වන්නේ එවැනි සිතුවිලි ලෝබය හා බැඳෙන බැවිනි.

3. තෙවන අභිසංකාර වන “අනන්තරාභි සංකාර” ආනාපාන හෝ කසින භාවණා වැනි සමන භාවනා මගින් ලබාගත් උතුම් ධ්‍යාන (අරූපාවචර) හා එක්ව පවතී. මේ භාවණාවන් වඩන්නේ උසස් භාවනා තලයන්ට පත්වීමේ ලෝක සිතීනි. මෙම භවණා ක්‍රම මගින් ආසව ඉවත් කර ගත නොහැක. “සංසාරික පුරුදු සහ ආසව” සහ “නිවනට මග - ආසව ප්‍රහීණ කිරීමයි” කියවන්න.

4. නිවන අරමුණ කර භාවණා වැඩීමෙන් ලෝකෝත්තර (අනනුභූතික) ධ්‍යාණ ලැබේ. මෙහි අරමුණ නිවන වන හෙයින් සංකාර රැස්වීමක් සිදුනොවේ. මෙය වෙනත් ප්‍රශ්නයකට යොමු කෙරේ: නිවන අරමුණ කර යාමත් (දැඩි ආශාව) ආසව සණයට වැටේද? නිවන අවබෝධ වන්නේ මේ ලෝකයේ සියල්ලටම ඇති දැඩි ආශාව දුරු කිරීමෙන් මිස කිසියම් දෙයකට තන්හාව ඇති කර ගැනීමෙන් නොවේ: “රාගක්ඛයෝ නිබ්බානං , ද්වේෂක්ඛයෝ නිබ්බානං” මෝහක්ඛයෝ නිබ්බානං”

එහෙයින් නිවන් අවබෝධකරගැනීම පිණිස කිසිම දෙයක් කෙරෙහි තන්හාව ඇතිකර නොගනී. ලෝකයේ යථා ස්වභාවය අවබෝධ කරගැනීමට අනලස්ව උදෙසාගිමත්ව ක්‍රියා කොට ලබාගන්නාවූ ප්‍රඥාවෙන් මනස ස්වයංක්‍රීයවම තන්හාව ඉවත දමයි.

සංකාර - ජීවිතය සංකාර පොදියකි

<https://puredhamma.net/key-dhamma-concepts-that-have-been-hidden/san/sankhara-life-is-a-bundle-of-sankhara/>

ඉහත සඳහන් “සං” යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද? (සංසාර යන්නෙහි අදහස)” යටතේ සංකාර යන පදය ඔබට හඳුන්වා දුනිමි. සංකාර ඉතා වැදගත් පදයක් වන නිසාම මෙම කොටසින් සංකාර ගැන වඩාත් තාක්ෂණික විග්‍රහයක් ඉදිරිපත් කෙරේ. 1.“ සබ්බේ සංකාරා අනිච්චා ” : ඔුදු දහමේ සංකාර හඳුන්වන්නේ නිෂ්චල ක්‍රියාවක් ලෙසය.

ඉහත සඳහන් කළ පරිදි, භූමි තල 31 න් යුත් “මේ ලෝකයේ ” ජීවත් වෙද්දී කියන කරන සෑම දෙයක්ම (සිතිවිලි, වචනයෙන් සහ කයෙන් කරන දෑ) සංකාර (“සං” + “කාර” හෝ ක්‍රියා) ගනයට අයත් වේ.මේවාට හුස්ම ගැනීම, ඇවිදීම සහ කළ යුතු කාර්යයන් ගැන සිතීම ආදිය අඩංගුය. අරහත් පුද්ගලයෙක් පවා පිරිනිවීම තෙක්ම සංකාර සිදුකරයි. එහෙත්, සංකාර වල ප්‍රබල ස්වරූපයක් වන, මතු අනාගතයේදී කර්ම ශක්තිය ගෙවී යන තෙක්ම විපාක (කම්ම විපාක) දෙන මානසික ශක්තිය (කම්ම) රැස් කරන්නාවූ “අභිසංකාර” සිදු නොකෙරේ.

සංකාර අභිසංකාර බවට පත්වීමට ලෝඛ, ද්වේෂ, මෝහ, අලෝඛ (ත්‍යාගශීලී බව), අද්වේෂ (කරුණාව), අමෝහ (ප්‍රඥාව) යන මූලික හේතු වලින් එකක් හෝ සම්බන්ධ විය යුතුයි.

2. “ අයහපත් මූල” වන ලෝඛ ද්වේෂ හෝ මෝහ හා සම්බන්ධවූ සිතිවිලි, වචන හා කායික ක්‍රියා පවත්නා ජීවිත කාලයේදීම විපාක දෙන්නාවූ හෝ මතු භවයකදී පුනර්භවයට මූලික වී දුගතියක (අපායක) පුනරුත්පත්තිය ලබා දෙන්නාවූ, “කම්ම ඛේප” සාදයි. ඒවා අපුන්නාභිසංකාර (“අපුන්න” + “ අභිසංකාර”, මෙහි අපුන්න යනු “පාප” හෝ පව් යන්නයි) අලෝඛ (ත්‍යාගශීලී බව), අද්වේෂ (කරුණාව), අමෝහ (ප්‍රඥාව) යන යහපත් මූල ඇතිව සිදුකරන්නාවූ අභිසංකාර පවත්නා ජීවිත කාලයේදීම යහපත් විපාක දෙන්නේ හෝ මතු භවයකදී පුනර්භවයට මූලික වී සුගතියක (මනුෂ්‍ය හෝ ඊට උසස්) පුනරුත්පත්තියක් ලබා දෙන්නේ පුන්නාභිසංකාරය (“ පුන්න” + “ අභිසංකාර”, මෙහි පුන්න යන පුණ්‍යය හෙවත් පින් ය).

ලෝඛ, ද්වේෂ, මෝහ, අලෝඛ (ත්‍යාගශීලී බව), අද්වේෂ (කරුණාව), අමෝහ (ප්‍රඥාව) යන මූලික හේතු වලින් එකක් හෝ සම්බන්ධ වී නැත්නම් ඒවා සංකාර වශයෙන් පමණක් පවතී, එසේම ඉන් උපදනා “කම්ම ඛේප” ශක්ති රහිත, නිශ්චල ඒවා වේ. සංකාර “කම්ම ඛේප” නිර්මාණය නොකෙරේ.

3. නිදර්ශන කිහිපයක් සලකා බලමු. යමෙක් පිහියක් අතැතිව ගමන් කරන විට, ඔහු කුමන ආකාරයක සංකාර ජනනය කරන්නේදැයි කිව නොහැක.

★ ඔහු එක් තැනක සිට තවත් තැනකට පිහිය රැගෙන යාමක් පමණක් සිදු කලා නම් එය “කම්ම බීජ” ඇති නොකරන්නාවූ හුදු සංකාරයක් පමණි.

★ ඔහු වෙන යම් කෙනෙකුට පිහියෙන් ඇතිමට අදහස් කලේ නම් අපුන්නාභිසංකාර ජනනය කරයි.

★ ඔහුගේ අරමුණ උගුලකට අසුවූ සතෙකු බේරා හැරීම නම් එවිට එය පුන්නාභිසංකාර ජනනය කරයි

ඕනෑම වාචික හෝ කායික ක්‍රියාවක වැදගත් දෙය වන්නේ එම ක්‍රියාවේ අභිප්‍රාය නොහොත් චේතනාවයි.

4. තවත් නිදසුනක් ගනිමු. දානපතියන් දෙදෙනෙකු ආරෝග්‍යශාලා දෙකක් සාදා ජනතාවට ප්‍රධානය කළායයි සිතමු. දෙකම යහපත් ක්‍රියා වූවත් දෙකම පුණ්‍යාභිසංකාර දැයි කිව නොහැක. ඉන් එක් අයෙක් දුගී ජනතාව කෙරෙහි මෙහි සිතෙන් එය කරනවා වෙනුවට ලග එන මැතිවරනයෙන් ජය ගැනීමේ කුට අරමුණෙන් කළා යයි සිතමු. එවිට සුලුතරයක් පුණ්‍යාභිසංකාර ජනනය කලත් ඔහු වැඩිප්‍රමාණයක් ජනනය කරන්නේ අපුන්නාභිසංකාර වේ.

ඒ නිසාම කර්ම තෝරා බේරා ගැනීම යථා පරිදි කළ හැක්කේ බුදුවරයකුට පමණි. අපගේ සමහර ක්‍රියාවල අභිසංකාර දෙකම අඩංගු විය හැක. නිදසුනක් වශයෙන් පනුවෙකු අල්ලා ගැනීමට වෙහෙසෙන පක්‍ෂියෙකු පලවාහැරීමෙන් දෙආකාරයේම අභිසංකාර අප උපදවා ගනී. පනුවාගේ ජීවිතය බේරීම පුණ්‍යාභිසංකාර වන අතර පක්‍ෂියාගේ ආහාරය වැලකීම අපුණ්‍යාභිසංකාර වේ. මෙම දෙආකාරයේම අභිසංකාර මතු කලකදී විපාක දෙයි.

5. එක් පුද්ගලයෙකුගේ ජීවිතය කැපකර පස් දෙනෙක් මරණයෙන් බේරා ගත හැකි, මනෝවිද්‍යාවේ ආචාර ධර්ම හදාරන්නන් අතර ජනප්‍රිය “ ට්‍රොලි (ඩක්කු) ගැටළුව” අතර්ඝ උදාහරනයකි:http://en.wikipedia.org/wiki/Trolley_problem බලන්න. මෙම සිතීවිලි පරීක්ෂණය බොහෝ වාදයට ලක්වූ දෙයකි. බුදු දහමට අනුව පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ කළ හැක.

* පස් දෙනෙකුගේ ජීවිත බේරා ගැනීමට එක් අයෙකුගේ ජීවිතය කැපකිරීමට තීරණය කර යමෙකු ක්‍රියාත්මක වුවහොත්, ඔහුට ජීවිත පහක් බේරා ගැනීමෙන් “ හොඳ” කිරීමද එක් පුද්ගලයෙකු මරණයට පත්කිරීම උදෙසා “නරක” කිරීමද ලැබේ. කිරීම දෙකෙහිම විපාක යථා කාලයේදී අත්වේ.

* එහෙත් එය තව දුරටත් විමසා බලමු:ජීවිතය කැප කිරීමට ඔහු තෝරාගත් අය (ඔහු නොදැනුවත්ව වූවන්) අරහත් පුද්ගලයෙක් හෝ අවම වශයෙන් සෝවාන් පුද්ගලයෙක් නම් සහ අනෙක් පස් දෙනා සාමාන්‍ය හෝ අපරාධකරුවන් නම් ඉන් පුණ්‍යය කිරීමයකට වඩා ප්‍රබල අකුසල කිරීමයක් ඇතිවේ.

6.යමෙක් වාචික හෝ කායික ක්‍රියාවක යෙදෙන විට මොන ආකාරයක සංකාර දැයි අනුමාන කළ හැකිය. එහෙත් යම් පුද්ගලයෙක් නිසංසලව වාචිවී සිටින විට හෙතෙම විවිධාකාර සංකාර ජනනය කරනවා විය හැක. ඒවා ඇවිදින්න යන්න කරන සැලසුමක් වැනි “හුදු සංකාර” හෝ යමෙකු ඝාතනය කිරීමට කරන සැලසුමක් එනම් “ඉතාමත් නරක අභි සංකාර” විය හැක.

සිතිවිලි මගින් ජනනය කරන අභි සංකාර ක්‍රියාවෙන් හෝ වචනයෙන් ජනනය කරන අභි සංකාර වලට වඩා අධිකය.

අනෙක් අය හා සමග මතභේදයක් ඇතිවූ විට, සාමාන්‍යයෙන් අප ඔවුන්ට පහර දීමක් නොකර නිහඬව සිටියත්, මනසේ පවිත්‍රත්වය හා නිර්මලත්වය අනුව, ඉතා සුලු හෝ සිතා ගැනීමට නොහැකි තරම්වූ අපුණ්‍යාභිසංකාර ජනනය කෙරේ. මෙය බොහෝ දෙනෙක් නොසලකා හරින්නාවූ වැදගත් කරුණකි.

යමෙකුගේ බාහිර ක්‍රියා විලාසයෙන් හෝ වචනයෙන් දිස්වන ස්වභාවය “ යහපත් හැඳියාවක්” පෙන්නුම් කරන්නේ නම් අප නිරායාසයෙන්ම උපකල්පනය කරන්නේ ඔහු යහපත් පුද්ගලයෙකු බවයි. එහෙත් එම තැනන්නා එසේ “ යහපත් හැඳියාවක්” බාහිරව පෙන්නුම් කිරීමෙන් කරන්නේ තමන් රටටා ගැනීමකි. එහෙත් මනස අපවිත්‍ර නම් එවන් මනසක, අප්‍රමාන අධික ලෝබ සහ ද්වේෂ සහගත සිතිවිලි ජනනය විය හැක. වාචික හෝ කායික ක්‍රියා සිදු කලත් නැතත් එම සිතිවිලි වලට අනුරූපවූ කම්ම බීජ උපදවයි.

7. එහෙයින් අන් අය ගැන විනිශ්චය කිරීම සත්‍යය වශයෙන්ම නිෂ්චල ක්‍රියාවකි. සෑම කෙනෙකුටම තමා ගැන සැබෑ අවබෝධයක් (සැබෑ සම්ප්‍රජානනයක්) ඇත. එසේම,

අවසානයේ නමාගේ චේතනා මත පදනම්වූ සිතිවිලි, කථාව හා ක්‍රියාකාරකම් ගැන පාලනයක්ද ඇත.

* අපි නිශ්චිතවම අපගේ චේතනාව කුමක්දැයි දනිමු. වැදගත් වන්නේ එයයි. දක්ෂ නීතිඥයෙකු කුලියට ගෙන උසාවියක් නොමග හැරිය හැකි වුවත් යමෙක් කළ දෙයක එල විපාක (වපුරන ලද දෙයෙහි අස්වැන්න) මතු දිනක විඳිය යුතුමය.

8. යම් ක්‍රියාවකට සම්බන්ධ සංකාරයෙහි ස්වරූපය ගැන සම්ප්‍රජානනය හෙවත් සැබෑ අවබෝධය ආනාපාන භාවනාවේ පදනම වේ. “අනාපාන යනු කුමක්ද” කියවන්න. යමෙක් අපට විනෝදයට මාළු බාන්න යන්න ආරාධනා කළහොත්, හුදෙක් අපගේ විනෝදය පිණිස මාළු බෑමෙන් (මරා දැමීමෙන්) ඇතිවන කර්ම කුමන ආකාරදැයි සිතා බැලිය යුතුයි, මෙය “කායානුපස්සනා” හි මූලික ස්වරූපයයි. යම් කායික ක්‍රියාවක නිරත වීමට පෙර එය අපුත්තානිසංකාර හා සම්බන්ධ වේදැයි කල්පාන කර බලන්න.

කායික ක්‍රියා සඳහා සාපේක්ෂ වශයෙන් යම් කාලයක් ගතවන නිසා ඒවා ගැන කල්පාන කර බැලීමට හැකි නිසා පහසුවෙන් වළක්වාගත හැකියි. කායික ක්‍රියා මෙන් නොව වාචික ක්‍රියා ක්ෂණිකව සිදුවන නිසා වලක්වා ගැනීම ගැටළු සහගතය. එසේවුවද වචන කිහිපයකට පසුව වුවද කථාව වළක්වාගත හැකියි.

අසිරුම කාර්යය වන්නේ සිතිවිලි වළක්වා ගැනීමයි. “කායානුපස්සනා” මැනවින් පුහුනු කළ පසු “චිත්තානුපස්සනා” කරන්නේ එහෙයිනි.

9. අනාපාන භාවණාව කරනු කැමැත්තෙකු මූලින්ම කළ යුත්තේ නමාගේ කායික ක්‍රියා පාලනය කර ගැනීමයි. කායික ක්‍රියා මනාව පාලනය වන විට අනාපාන භාවණාව වඩාත් පහසු වනු ඇත. ඒ සමගම කථාව පාලනය කිරීමද පහසු වේ. කායික ක්‍රියා සහ කථාව පාලනය කරගත් අයෙකුගේ සිතිවිලි පාලනය පහසුය.

එසේම නම අභිමතය පරිදිම පුණ්‍යානිසංකාරයෙහි යෙදෙන්නාගෙන් අපුණ්‍යානිසංකාර බැහැර වේ. පුණ්‍ය කටයුතු වලට සිත යොමු කළ විට මනස පාපක්‍රියාවන් ගැන යොමු වීමෙන් ස්වයංක්‍රීයවම වලකී. ඒ නිසා නියම බෞද්ධ භාවනාව වාසිවී කරන භාවනාවට වඩා බෙහෙවින් වෙනස්ය. වැදගත් වන්නේ මනස පිරිසිදු කර ගැනීමයි. කෙලෙස්වලින් මනස දුෂිත වීමෙන් සැමවිටම වැලකී සිටින්න.

ශ්වසන භාවනාව ජීවිත කාලය පුරාම කලත් මනස පිරිසිදු කර ගැනීම කළ නොහැකිය.

10. සමහරු අදහස් කරන අන්දමට පුණ්‍යාභිසංකාර මෙන්ම අපුණ්‍යාභිසංකාර යෙහිද බැහැරව සිටීමෙන් නිවන අවබෝධ කළ නොහැක. නිවන් මගෙහි යන්හෙකුට පුණ්‍යාභිසංකාර අවශ්‍යය. ඒ සමගම සෑම සංකාර ධර්මයන්ගේම යථා ස්වභාවය එනම්: සියලු සංකාරයන්ටම අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත යන ත්‍රිලක්ෂණය පොදු බව අවබෝධ කර ගත යුතුය. මනස පිරිසිදු කර ගැනීමට පෙරමුණ ගන්නේ මෙයයි. පුණ්‍යාභිසංකාර වල යෙදීමෙන් පමණක් මනස පිරිසිදු කර ගැනීම කළ නොහැක.

ධම්ම හා සංකාර අතර වෙනස

<https://puredhamma.net/key-dhamma-concepts-that-have-been-hidden/difference-between-dhamma-and-sankhara/>

ධම්ම යන පදයෙහි අර්ථය, භාවිතා කරන්නාවූ අවස්ථාව හා සන්දර්භය අනුව වෙනස්වන බව සිහි තබා ගතයුතුය. “බුද්ධ ධම්ම” යන්නෙන් අදහස් වන්නේ බුදුන් වහන්සේ දේශනා කරන ලද ජීවිතය හා විශ්වය පිළිබඳ සංකීර්ණ යථාදර්ශය හෙවත් පර්යාලෝකය යි. එහෙත් පහත සඳහන් වන “ධම්ම” යන්නෙහි අදහස වන්නේ වස්තු සහ ක්‍රියා, සංකල්ප හෝ භූමි තල 31 න් යුක්ත “ මේ ලෝකයේ ” පවත්නා සෑම දෙයක්ම යන්නයි.

1. ධම්ම පදයෙහි 277,278 සහ 279 යන ගාථා වල එන සංකාර සහ ධම්ම යන පද භාවිතයේ ව්‍යාකූල බවක් දක්නට ලැබේ. මෙම ගාථා තුනෙහි මුල් පෙළෙහි ඇත්තේ “සබ්බේ සංකාරා අනිච්චා ” එනම් “සියලු සංකාරයෝ අනිච්චා බවයි (යමෙකුගේ කැමැත්තට අනුව ඒ ආකාරයෙන්ම තමා සෑහීමට පත්වන අයුරින් කිසිවක් පවත්වා ගත නොහැකිය ” යන්නයි

“ සබ්බේ සංකාරා දුක්ඛ ” එනම් “ සියලු සංකාරයෝ අවසානයේ දුක්ඛ පිණිසම වේ”

“ සබ්බේ ධම්මා අනන්තා ” එනම් “සියලු ධම්ම හරයකින් තොරය”

මෙහිදී “සංකාර” යන්නෙන් අදහස් වන්නේ සංකත බිහි කරන්නාවූ ඕනෑම ක්‍රියාවක් වාචික ප්‍රකාශයක් හෝ සිතිවිල්ලක් වේ. අප “මේ ලෝකයේ ” අත් විඳින්නාවූ සෑම දෙයක්ම සංකතය. සංකත සියල්ලක්ම අනුමාන කළ නොහැකි වෙනස්වීම් වලට භාජනය වී අවසානයේදී සහමුලින්ම විනාශයට පත්වේ. විනාශයට පත් නොවන එකම දෙය “නාම ගොන්න ” පමණි. නාම ගොන්න යනු ඕනෑම ජීවන ධාරාවක හුදු වාර්ථා පමණි.

වල්පොල රාහුළු හිමි යන්ගේ ජනප්‍රිය ග්‍රන්ථයක් වන “What the Buddha Taught” හි එම ධම්ම පද ගාථා තුන විග්‍රහය (p. 57 of 1974 edition) නිරවද්‍ය නොවේ. උන් වහන්සේ ධම්ම හා සංකාර අතර වෙනස නිවන වශයෙන් ගැනීමෙන් නිවන අනන්තා ගනයට දැමීම බරපතල වැරද්දකි. මෙම වැරදීමට හේතුව වන්නේ වසර සිය ගනනක් බොහෝ ජනයා නොමග යැවූ “ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත” හි සාවද්‍ය අර්ථ දැක්වීම නිසාය.

මෙම “ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත” හි සාවද්‍ය අර්ථ දැක්වීමෙහි ඇති ගැටළුව “අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත-සත්‍ය අදහස” සහ “අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත- සාවද්‍ය අර්ථ නිරූපනය” යන මාතෘකා යටතේ සාකච්ඡා කර ඇත. එසේම “ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත” භූමි තල 31 න් යුක්ත “ මේ ලෝකයේ ” ලක්ෂණ වේ, එයට නිවන අඩංගු වන්නේ නැත.

එහෙයින් සංකාර යනු මනසින්, වචනයෙන් හා කයෙන් කරන්නාවූ “කාර” හෙවත් “ක්‍රියා” ය. ඒවා පිලිවෙලින් මනෝ සංකාර, චරි සංකාර සහ කාය සංකාර වශයෙන් හැඳින්වේ. මෙහිදී ධම්ම පෙන්නවන අසමානතාවය වන්නේ, ද්‍රව්‍යය හෝ පදාර්ථ ඇතුළුව මෙම ලෝකයේ සෑම දෙයක්ම ධම්ම වීමය.

2. අප කරන්නාවූ සංකාර මතු දිනක දී සංකත බවට පත්වේ. නාම ගොන්න යනු ඕනෑම ජීවන ධාරාවක හුදු වාර්ථා පමණි. එහෙයින් සංකාර, සංකත, නාම ගොන්න සහ සංකල්ප (පඤ්ඤා) ඇතුළුව “මේ ලෝකයේ ” පවත්නා ඕනෑම දෙයක් ධම්ම ගනයට වැටේ. “මේ ලෝකයේ ” සෑම දෙයක්ම ධම්ම ය. භූමි තල 31 න් යුක්ත “ මේ ලෝකය”ට නිවන අයත්වන්නේ නැත.

සංකාර සහ සංකත මෙන් නොව නාම ගෝත්ත සදාකාලික වේ. ඒ නිසාම අභිඥා බල ඇති පුද්ගලයෙකුට පෙර භවයන්හි හෝ අතීතයේ ඕනෑම මොහොතකට ගොස් එම අතීත භවයන්හි සිද්ධි සිහිකළ හැකිය. “අඛණ්ඩ මතක සටහන් ගැන මතකදි වාර්තා වූ සාක්ෂි (HSAM)” කියවන්න.

අප යමක් කරන විට (සංකාරයක්) එහි “නාම සටහන”ක් සිතෙහි ධාරණය (කාවැද්දීමක්) වේ. ඒ නිසා කාලනියමයක් කළ නොහැකි මූලාරම්භයක් ඇති සවේනනික ජීවියෙකුගේ සෑම ක්‍රියාවකම වාර්තාවක් ඇත. එය නාමගෝත්ත සේ හැඳින්වේ. සෑම පෙර භවයක්ම සහ එම පෙර භවයන්හි කරන ලද ක්‍රියාකාරකම් සියල්ලම “වාර්ථා ධාරාවේ” සිනමා පටයක් සේ (භෞතික වශයෙන් නොවේ) ඇත. අනාර්ය ධ්‍යාණ වඩා අභිඥා හැකියාවන් උපදවා ගත් අයෙකුට සීමිත කාල ප්‍රමාණයක නාම ගෝත්තහි අඩංගු තොරතුරු වලට ප්‍රවේශ විය හැක. එම අභිඥා බලය අරිය ධ්‍යාන හරහා ලබා ගන්නේ නම් වඩාත් ගැඹුරට නාම ගෝත්ත ධාරාවට ප්‍රවේශ විය හැක.

බුදුන් වහන්සේට අධිවේගයකින් කැමති තරම් ආපස්සට අනාවරණය කළ හැකිවුවත්, සවේනනික ජීවියෙකුගේ නාමගෝත්තයෙහි මූලාරම්භය තෙක් දැකිය නොහැකිවූ නිසා සන්ත්වයාට ඇත්තේ මූල දක්වා අනාවරණය කළ නොහැකි ආරම්භයක් බව බුදුන් වහන්සේ වදාළහ.

3. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ ජනප්‍රිය ජනාධිපතිවරු දෙදෙනෙක් වන ජෝන් කෙනඩි සහ රොනල්ඩ් රේගන් යන මැතිවරුන් නිදර්ශනයක් වශයෙන් ගෙන මෙම “නාම ගෝත්ත” පැහැදිලි කිරීම වඩාත් පහසුය. එම දෙපලගේ භෞතික ශරීර දක්නට නැත එනම් එම “රූප” කාය බොහෝ කලකට පෙර දිරා පත් වී ගොස් ඇත. එහෙත් එම “නාම ගෝත්ත” සෑහෙන ප්‍රමාණයක් අප අතර තාමත් රැඳී ඇත. යමෙකු හා සමග කොතෙක් එම මතකයන් හෝ “නාම ගෝත්ත” රැඳී පවතිදැයි තීරණය වන්නේ හෙතෙම එම දෙපල හා කෙතරම් ලගින් ඇසුරු කළේද යන්න මතයි. ජෝන් කෙනඩි හෝ රොනල්ඩ් රේගන් යන නම කියූ පමණින් ඔවුන්ගේ රූපය අපගේ මනසේ මැවී යයි.

එපමනක් නොව ඔවුන් මුන ගැසී ඇති අයට එම සිද්ධිය සිනමාවක් හරඹන්නාක් මෙන් සිහියට එනවා ඇති.

ඒ අයුරින්ම අපගේ ජීවිතයේ විවිධ අවස්ථා හෝ අපගේ “නාම ගොන්න” යෙන් කොටස් අපට සිහිපත් කළ හැක. සමහර කුඩා දරුවන්ට ඔවුන්ගේ පෙර භවයේ “නාම ගොන්න” යේ සමහර කොටස් සිහිපත් කළ හැක. අභිඥා බලයෙන් කළ හැක්කේද එවැනිම දෙයකි. අභිඥා බලය යම් කෙනෙකුගේ මතකය හෝ “නාම ගොන්න” යෙහි අඩංගු අවස්ථාවන් ආපස්සට දැකීමේ හැකියාව බොහෝ සෙයින් විහිදවා හැරීමක් කරයි.

4. “නාම ගොන්න” නොදිරන නිසා “අනිච්ච” (“මේ ලෝකයේ” කිසි දෙයකින් එකාකාරව සතුට පවත්වාගත යාම කළ නොහැක) හෝ “දුක්ඛ” (එහෙයින් අප සිත් තැවුලට හා වේදනාවට පත් වේ) මෙයට අදාල නොවේ. එම නිසා නාම ගොන්නෙහි “අනිච්ච” හා “දුක්ඛ” ලක්ෂණ නැත. එහෙත් නාම ගොන්නෙහි හරවත් කිසිවක් නැති නිසා ඒ සියල්ලම අනත්ව වේ.

5. “වය ධම්මා සංකාරා, අප්පමාදේන සංපාදේන ” එනම් “ යමෙකුගේ අභාවයට හෝ අනිසි විපාකවලට හේතු වන්නාවූ සියලු ධර්මයන් සංකාර වේ, ප්‍රමාද නොවී එම “සං” තෝරා බේරා ගන්න, ඒ බුදුන් වහන්සේගේ අවසන් අවවාදයයි.

“වය” යනු දිරාපත්වීම හෝ විනාශවීයාම වේ, විශේෂයෙන් මෙතැන්හිදී අදහස් වන්නේ සදාචාරවත්කම විනාශවී යාමයි.

සසර දීර්ඝ කිරීමට හේතු වන්නාවූ “සං” උපදවන්නාවූ ක්‍රියා “සංකාර” ය. “සං යනු කුමක්ද ? සංසාර යන්නෙහි අදහස?” කියවන්න.

සියලු සංකාර “වය ධම්මා” (අයහපත් ප්‍රතිඵල දෙන) යයි බුදුන් වහන්සේ භික්ෂූන්ට අවවාද කළ සේක, මින් සංකාර යනු කුමක්දැයි මනාව පැහැදිලි වේ.

6. “නාම ගොන්න” ගැන වඩාත් පැහැදිලිව නිරීක්ෂණය කිරීම සඳහා:

“රූපං ජීරණී මච්චානං, නාම ගොන්නං නජීරණී ”

රූප හෝ ද්‍රව්‍යමය වස්තූන් දිරාපත් (ජීරණී) වේ, එසේම මරනයට හෝ විනාශයට පත් වේ. නමුත් “නාම ගොන්න” නොදිරයි. මුලදී සඳහන් කළ ඇමරිකානු ජනාධිපති දෙපලගේ “රූප” දිරා ගොස්ය. එහෙත් ඔවුන්ගේ නාම ගොන්න අප සමග රැඳී ඇත.

එම නාම ගෞරව අපගේ නාමගෞරව හා යම් යම් තැන්වලදී මිශ්‍රව පවත්නා හෙයින් අපගේ නාම ගෞරවයට මතකයෙන් ප්‍රවේශ විය හැක. අභිඥ බලය ඇත්තේ නම් මෙම ජීවිතයේ මුලු “නාම ගෞරව”ම පමණක් නොව පෙර භවයන් බොහොමයක්ද දැකිය හැක. මූලාරම්භය තෙක් දැකිය නොහැකිවූ මුල දක්වා අනාවරණය කළ නොහැකි ආරම්භයක් ඇති අපගේ මුල නාම ගෞරවට ප්‍රවේශවූවත් නැතත් එය නොවෙනස්ව පවතී. එහෙයින් *නාම ගෞරව* සහ සංකල්ප (පඤ්චි) ඇතුළුව “මේ ලෝකයේ ” පවත්නා ඕනෑම දෙයක් ධර්ම වේ. “මේ ලෝකයේ ” සෑම දෙයක්ම ධර්ම ය. ඒ සෑම දෙයකම හරවත් බවක් නැති නිසා අනන්ත ය. මේවා අල්වාගත (උපාදාන) සිටීමෙහි හරයක් නැත. අරහත් බවට පත්වූ පසු නිවන අවබෝධ කිරීමට උපකාරීවූ බුද්ධ ධර්ම පවා අවසානයේදී අත්හැරිය යුතුයයි බුදුහු වදාළහ. බුදුන් වහන්සේ බුද්ධ ධර්ම ගංඟාවක් තරණය කිරීමට උපයෝගී කරගන්නා පහුරකට සමාන කළසේක. ගඟෙන් එගොඩවූ පසු පහුර කර තබාගත යාම අනවශ්‍යයයි බුදුහු වදාළහ. මෙම භෞතික ලෝකයේ සියලු දේම අත් හැරීමෙන් අවබෝධ කරගන්නාවූ නිවන පමණක් වටිනාවූ “අන්ත” නම් වේ.